

Tárgytematika

Szociálpolitika alapjai

LGB_SM009_1

Tárgyfelelős neve: dr. Puli Edit

Félév: 2013/14/2

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 0/0/0

Tárgy féléves óraszám: 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA

TANTÁRGY TARTALMA

4. Tananyag tartalma:

- 1. Indul a képzés, indul a félév: ismerkedés, motivációk, elvárások. A stúdium tematikájáról: kérdések és válaszok, javaslatok. A szociálpolitika sajátos nyelve, sajátos kifejezései és fogalmai, a szociálpolitika befogadásának és megértésének nehézségei. – Bányai Borbála-Légmán Anna (2009): Pszichiátriai betegek szociális intézeti környezetben. Olvasási, tanulási technikák és praktikák.**
- 1. A szociálpolitika helye és szerepe a tudományok között, kapcsolata a különféle tudományágakkal. A szociálpolitika helye és szerepe a társadalom különböző alrendszerében: szociálpolitika és gazdaság, szociálpolitika és politika. Társadalompolitika és szociálpolitika. A szociálpolitika fogalma. – Különféle definíciók összehasonlító elemzése, évfolyamszintű definíció megalkotása.**
- 1. A szociálpolitika célja és feladata: szociálpolitika, mint szükséglet kielégítés. A szükségletek szintjei, fajtái, a szociálpolitika feladatai ezek kielégítésében. A szociálpolitikai tevékenység. - Tausz Katalin összefoglaló jellegű munkája nyomán Murray (1938), Maslow (1954 és 1968), Aldelfer (1969) és Gough-Alcock (1990) elméleti megközelítései és mások (Ota Sik) szükséglet-tipológiái.**
- 1. Fogalmi határok: szociálpolitika és szegénypolitika, kapcsolatuk és különbözőségük, a szegénység mérésének nehézségei, a segélyezés előnyei és hátrányai. Szegénység, kiilleszkedési folyamat és kirekesztés. Szegénység és/vagy rászorultság? – Kozma Judit (2003): A szegénység pszichológiai vonatkozásai című tanulmányának elemzése a következő szempontok alapján: kulcsfogalmak (15-20.ps), hatások (20-25.ps), túlélési stratégiák (25-29.ps), a szociális munka lehetőségei és a szociálpolitika (29-30.ps).**
- 1. A szociálpolitikára ható értékek: szabadság, egyenlőség, szolidaritás, tolerancia,**

igazságosság. Egyenlőség és egyenlőtlenség problematikája, a jövedelmi egyenlőtlenség mérése. Az egyenlőtlenség fajtái, változásai az elszabaduló-ellenálló-szokatlan és növekvő perspektívában, a szakirodalmi tükör szemszögéből. –Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? c. tanulmányának elemzése, az egyenlőtlenség különböző és mégis összefüggő dimenziói alapján.

1. Feltétel nélküli alapjövedelem, érvek és ellenérvek – segélyezés és alanyi jog dilemmái (Gébert-Tőzsér, Scharle-Váradi, Szirbik, Krémer, Ferge, LÉT munkacsoport alapján 2013)
1. A szociálpolitika alapelvei és technikái: abszolút és relatív biztonság, prevenció és korrekció, integráció és szegregáció, normativitás és diszkrecionalitás, univerzalitás és szelektivitás, hatásosság és hatékonyság, szubszidiaritás, indexálás, a kevésbé választhatóság elve, a szociálpolitikai támogatások és ellátások időbelisége és gyakorisága.. – Robert Castel (2005): A társadalmi biztonság elvesztése I-II. c. művének értelmezése, beszélhetünk-e társadalmi biztonságról ma, avagy csak a pesszimizmus marad?
1. „Kérdezz-felelek percek”: egy szociálpolitikai alapfogalomhoz, alapfolyamathoz kapcsolódó adekvát kérdés megválaszolása és egy adekvát kérdés megfogalmazása, párban. Pótolható a következő órán.

A szociálpolitika szinterei, a jóléti pluralizmus: az állam, a társadalom és a gazdaság egyes szereplői, mint a szociálpolitika alakítói. A szociálpolitika jellemző intézményei a három szektorban. Állami („központi”) és helyi szociálpolitika.

1. Az állami beavatkozás formája: az újraelosztás. Újraelosztási politikák a redisztribúció célja szerint: átfogó horizontális-, életciklushoz kötődő vagy biztosítási jellegű-, vertikális- és fragmentált horizontális újraelosztás. – Az újraelosztás egyes formái mögött álló indítékok összegyűjtése, Németh György (2008): Újraelosztás - egy szociálpolitikai kulcsfogalomról.
1. Finanszírozás a szociálpolitikában: az államháztartás. Adózás és járulékfizetés, központi költségvetés és társadalombiztosítás.
1. Az állami szociálpolitika történetének csúcspontja, a jóléti állam I: A jóléti állam típusai és a mögöttük húzódó politikai ideológiák. Az állami szociálpolitika történetének csúcspontja, a jóléti állam II: a három típus részletes elemzése. Zombori (1994).
1. A szociálpolitika, a szociális munka és az egészségügyi szakmák célcsoportjai. Az egyes célcsoportok legfontosabb jellemzői ma, a szociálpolitika válaszai e célcsoportok szükségleteire. Hiányok, kritikák, kérdések.
1. Szociálpolitika, szociális munka és az egészségügyi szakmák kapcsolata, kölcsönhatásuk. A szociális munka és az egészségügyi munka lehetséges feladatai és kompetenciái a szociálpolitikában: cselekvés, javaslat, kutatás, gyakorlati tapasztalatok, innovációk, jelzések, stb. – Interprofesszionális munka a gyakorlatban.

A megjelölt témák a vizsgára való felkészülést segítik, a konzultációs órák elsősorban az alapfogalmak tisztázását, összefüggésekben való alkalmazását, szakmaspecifikus értelmezését támogatják!

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Szükségességek

- idő egymás és a tananyag megismerésére, az olvasásra, az elmélyülésre,
- egymás meghallgatása és elfogadása,
- önálló véleményalkotás és vitakészség,
- közös élménnyé váló kompromisszumok,
- az órákon való aktív, alkotó és gondolkodó részvétel,
- nyitottság és értő figyelem a csoportmunkákhoz,
- közösen alakított személyes és szakmai hangulat.

Ajánlatok

- saját élethelyzetek és azok hatásai a különböző alapfogalmakban,
- gyakorlat, megszerzett tapasztalat a középpontban,
- pozitivitás, az emberi jóllét kérdései a negatív, probléma és teher-felfogással szemben,
- globális világkép, az élet minden aspektusának szociálpolitikai érintettsége, mint szemlélet,
- kreatív felfogás, a szociálpolitika alakító és kölcsönző egyben, folyton mozgó, változó nézőpontok,
- törődő, az emberi létről gondoskodó szociálpolitikai szempontok mellett,
- konstruktív kritikai elemző gondolkodásmód.

Követelmények

1. A konzultációk 50 %-án való jelenlét: kötelező.
2. Hallgatói feladatok:
  - **A félév egy „Kérdezz-felelek percének” teljesítése**, egyeztetett óra első 20 percében: kötelező. Pótolható a következő órán.
  - **Prezentáció készítése** egy választott, az egészségügyi ápolói feladatokban fokozottan érintett társadalmi csoport szociális és egészségügyi, biztosítási szükségleteinek – problémáinak – ellátásainak, szolgáltatásainak kapcsolatáról az interprofesszionális együttműködés jegyében: kötelező. A feladat három – választható - formában dolgozható fel: munkatapasztalathoz kapcsolódóan („**átélttem**”), adott szociális intézmény megadott szempontok szerinti vizsgálatával („**megnézem**”), és szakirodalom, szépirodalom, újságcikk, televíziós vitaműsor, film adott szempontok szerinti elemzésével („**megmutatom**”). A feladat magas szakmai szintű teljesítése megajánlott jegyet jelenthet, amely a vizsgát kiváltja. HI: folyamatos, a szorgalmi időszak utolsó két hetének óráin prezentációs lehetőség. Pótolható a következő órán, de legkésőbb a vizsgaidőszak első hetében.

A prezentációhoz az alábbi szempontokat ajánlom:

- 15 perc, maximum 10 dia (ppt);
- a témaválasztás indoklása, kapcsolása a szociálpolitikához;
- a téma célcsoportja/i;
- a célcsoportok szükségletei, az azokból következő problémái;
- a szükségletek kielégítésének lehetőségei, válaszok és megoldások, a szociálpolitika kompetenciája;
- alapfogalmak a téma jó megértéséhez: szükséglet, értékek, alapelvek, technikák, finanszírozás, szegénység, jóléti pluralizmus, ideológiák, stb.;
- saját szakmai reflexió, vélemény a téma kapcsán;
- szakirodalmi források, hivatkozások.
- **Szóbeli vizsga (kollokvium): kötelező/választható.** Amennyiben a prezentáció nem jár megajánlott jeggyel, vagy az nem elfogadható a hallgató számára, a vizsga vizsgatémakörök alapján zajlik.

1. A félév aláírásának és így a vizsgára bocsátásnak a feltétele:

- 50%-os jelenlét.
- Egy elfogadott válasz és kérdés.
- Prezentáció elkészítése, forrás-jelöléssel és csatolással, saját elemző gondolatokkal. Határidő: egyeztetett időpontban.

1. Vizsga

- egyéni formában,
- az alapfogalmak helyes használatával.

Konzultációs lehetőség:

Elérhetőség (telefon, e-mail): pedit@sze.hu, 06-30-229-7211.
Dr. Puli Edit PhD egyetemi adjunktus sk.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Irodalmak

- Az Eurostat közleménye a szegénységről (angol). <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY/PUBLIC/3-03122012-AP/EN/3-03122012-AP-EN.PDF>
- A Központi Statisztikai Hivatal adatai. www.ksh.hu
- Barbara R. Bergmann (2010): Svéd típusú jóléti állam, vagy alapjövedelem – melyik élvezzen prioritást? Esély 5.
- Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? Esély 2.
- Ferge Zsuzsa (2010): Peter Townsend (1928-2009). Esély 2.
- **Krémer Balázs (2009): Bevezetés a szociálpolitikába. Napvilág Kiadó, Budapest. 19-29, 56-84, 93-114, 115-122, 155-165, 165-176, 176-185, 206-245, 272-277, 291-297, 320-341, 452-463.oldalak.**
- Ladányi János (2010): Egyenlőtlenségek, redisztribúció, szociálpolitika. Válogatott tanulmányok (1975-2010). Új Mandátum Kiadó, Budapest. Függelék-Polgárjogi írások 793-894. oldalak.
- Mózer Péter (2011): Szociálpolitika jövő időben. Esély 6.
- Nyilas Mihály (2010): Peter Townsend: egy tudós és közszereplő a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséért. Esély 2.
- Philippe Van Parijs (2010): Alapjövedelem: egy egyszerű és erőteljes gondolat a huszonegyedik század számára. Esély 5.
- Ulrich Mückenberger – Claus Offe – Ilona Ostner (2010): Az állam által garantált alapjövedelem: napjaink szociálpolitikai szükségszerűsége. Esély 5.
- Szirbik Gabriella (2008): Bevezetés a mai magyar szociálpolitikába. Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged.
- **Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai. Az ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke és a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület könyvsorozata. A Szociális szakképzés könyvtára. T-TWINS Kiadói és Topográfiai Kft., Budapest.**

- **Spiró György (2009): Feleségverseny. Magvető Kiadó, Budapest.**